

بہ نام خدا

آمین دادرسی کیفری ۱

مطابق با آخرین قوانین، آمین نامہ ما و آراء وحدت رویہ

گروہ مؤلفین بہ زمرہ حضرت الفبا

محمد ترک - محمد شیخی - ہیللا کاسر

مکان کتاب

ہمار ۹۸

سرشناسه	شیخی، محمد؛ ۱۳۵۸-
عنوان قراردادی	ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	آیین دادرسی کیفری ۱ مطابق با آخرین قوانین، آیین نامه ها و آراء وحدت رویه / گروه مؤلفین به ترتیب حروف الفبا: محمد ترک، محمد شیخی، سهیلا کلانتری.
مشخصات نشر	زنجان: نیکان کتاب، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۲۰۰ ص.: نمودار: ۵/۱۴ × ۵/۲۱ س.م.
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۱۹۶-۵۳۵-۰
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	آیین دادرسی جزایی — ایران
موضوع	Criminal procedure -- Iran
موضوع	حقوق جزا — ایران
مود	Criminal law -- Iran
شماره افزوده	ترک، محمد، ۱۳۷۰-
شماره فزوده	کلانتری، سهیلا، ۱۳۶۰-
ردیفی کنگره	KMH ۴۶۰۴ ۱۳۹۸:
ردیف دیوبند	۳۴۵/۵۵۰۵:
شماره کتابت سی ملی	۵۶۴۰۹۸۸:

آیین دادرسی کیفری ۱ (مطابق با آخرین قوانین، آیین نامه ها و آراء وحدت رویه)
گروه مؤلفین به ترتیب حروف الفبا: محمد ترک، محمد شیخی، سهیلا کلانتری

امور فنی: نیکان کتاب

طراحی جلد: رقیه کرمی

لیتوگرافی: ولیعصر

چاپ اول: بهار ۹۸

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۵,۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۶-۵۳۵-۰

دفتر نشر:

زنجان، چهارراه سعدی، روبروی بانک پاسارگاد، کوچه باقری، ساختمان سپهر، واحد ۴

تلفکس: ۰۳۴-۳۳۳۳۵۵۴۱-۲

Email: Nikanketab@yahoo.com

www.nikanketab.ir

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه.....	۱۱
نشان‌های اصناف.....	۱۳

فصل اول: کلیات

مبحث اول: تعریف آئین دادرسی کیفری.....	۱۶
مبحث دوم: هدف آئین دادرسی کیفری.....	۱۶
مبحث سوم: نظام‌های کیفری.....	۱۷
گفتار اول: نظام دادرسی اتهامی.....	۱۷
بند اول: ضرورت طرح شکایت از سوی شاکی.....	۱۷
بند دوم: شفاهی بودن رسیدگی.....	۱۷
بند سوم: علنی بودن محاکمه.....	۱۸
بند چهارم: توافقی بودن نظام اتهامی.....	۱۸
بند پنجم: رعایت تساوی بین اصحاب دعوی.....	۱۸
گفتار دوم: نظام دادرسی تفتیشی.....	۱۸
بند اول: قضات حرفه‌ای.....	۱۹

- بند دوم: وحدت قاضی و دادستان..... ۱۹
- بند سوم: کتبی بودن رسیدگی..... ۱۹
- بند چهارم: غیر علنی بودن رسیدگی..... ۱۹
- بند پنجم: غیر ترافیعی بودن رسیدگی..... ۲۰
- گفتار سوم: نظام دادرسی مختلط..... ۲۰
- بند اول: مرحله تحقیقات مقدماتی..... ۲۰
- بند دوم: مرحله رسیدگی و اصدار حکم..... ۲۱
- بحث چهارم: آئین دادرسی کیفری و حقوقی..... ۲۱
- گفتار اول: انحراف از حیث هدف..... ۲۱
- گفتار دوم: انحراف از حیث قدرت عمومی..... ۲۱
- گفتار سوم: اختلاف از میان اصحاب دعوی..... ۲۲
- گفتار چهارم: اختلاف از حیث اهمیت موضوع..... ۲۲
- مبحث پنجم: مختصات کلی آیین دادرسی کیفری..... ۲۲
- گفتار اول: قوانین شکلی..... ۲۲
- گفتار دوم: قاعده عطف به ماسبق شدن..... ۲۳
- گفتار سوم: ارتباط با نظم عمومی..... ۲۳

فصل دوم: دعوی عمومی

- مبحث اول: مرجع تعقیب دعوی عمومی (دادسرا)..... ۲۸
- گفتار اول: تاریخچه دادسرا..... ۲۸
- گفتار دوم: سرنوشت دادسرا در قوانین موضوعه ایران..... ۲۹
- بند اول: از انقلاب مشروطه تا قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب
- مصوب ۱۳۷۳..... ۲۹

- بند دوم: قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۳/۴/۱۵
- ۲۹..... و حذف دادسرا از مراجع عمومی رسیدگی
- بند سوم: اعاده دادسرا (قانون اصلاح تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۸۱/۷/۲۸)..... ۳۰
- گفتار سوم: ویژگی‌های نهاد تعقیب (دادسرا)..... ۳۱
- بند اول: سلسله مراتب..... ۳۱
- بند دوم: استقلال نهاد تعقیب..... ۳۲
- الف) استقلال نسبت به بازپرسان و قضات تحقیق..... ۳۳
- ب) استقلال نسبت به دادگاه‌ها..... ۳۳
- ج) استقلال نسبت به شاکی..... ۳۳
- د) استقلال نسبت به متهم..... ۳۳
- بند سوم: ردیت دادسرا..... ۳۴
- بند چهارم: رد قضات دادسرا..... ۳۴
- بند پنجم: عدم مسئولیت..... ۳۵
- گفتار چهارم: تشکیلات دادسرا..... ۳۶
- بند اول: دادسرای دیوان عالی کشور..... ۳۶
- بند دوم: دادسرای نظامی..... ۴۰
- بند سوم: دادسرای ویژه روحانیت..... ۴۰
- بند چهارم: دادسرای عمومی و انقلاب..... ۴۱
- گفتار پنجم: دادسرا و تکلیف تعقیب..... ۴۲
- بند اول: اصل قانونی بودن یا الزامی بودن تعقیب..... ۴۳
- بند دوم: اصل موقعیت داشتن یا مناسب بودن تعقیب..... ۴۴
- گفتار ششم: جهات قانونی شروع به تعقیب..... ۴۷
- بند اول: شکایت شاکی یا مدعی خصوصی..... ۴۷

- بند دوم: ضابطان دادگستری و تکالیف آنان..... ۵۰
- الف) تقسیم‌بندی ضابطان..... ۵۱
۱. عام..... ۵۱
۲. خاص..... ۵۱
۳. نظامی..... ۵۳
- ب) وظایف و اختیارات ضابطان دادگستری..... ۵۴
۱. مشهود..... ۵۴
۲. غیر مشهود..... ۵۶
- ج) ابراز عنوان ضابط دادگستری..... ۵۶
- ب) سوء فوج جرم مشهود در برابر دادستان یا بازپرس..... ۵۷
- بند چهارم: ابراز اتهام و اقرار متهم..... ۵۸
- بند پنجم: اطلاع دادستان وقوع جرم به طرق قانونی دیگری..... ۵۸
- مبحث دوم: موانع تعقیب دعوی عمومی..... ۵۹
- گفتار اول: مصونیت..... ۵۹
- بند اول: مصونیت ماهوی..... ۵۹
- الف) مصونیت سیاسی..... ۶۰
- ب) مصونیت پارلمانی..... ۶۱
- بند دوم: مصونیت تشریفاتی..... ۶۲
- الف) مصونیت قضات دادگستری..... ۶۲
- ب) مصونیت وکلای دادگستری..... ۶۴
- ج) مصونیت اعضای نیروهای مسلح..... ۶۴
- گفتار دوم: اناطه..... ۶۵
- گفتار سوم: جنون متهم..... ۶۸
- بند اول: جنون در هنگام ارتکاب جرم..... ۶۹

- بند دوم: جنون پس از ارتکاب جرم و قبل از صدور حکم قطعی..... ۷۰
- بند سوم: جنون پس از صدور حکم قطعی..... ۷۲
- گفتار چهارم: ضرورت شکایت شاکی..... ۷۳
- مبحث سوم: موارد سقوط دعوی عمومی..... ۷۵
- گفتار اول: فوت متهم یا محکوم علیه..... ۷۶
- گفتار دوم: گذشت شاکی یا مدعی خصوصی در جرائم قابل گذشت..... ۷۹
- بند اول: جرم قابل گذشت باشد..... ۷۹
- بند دوم: بزه دیده یا شاکی گذشت کند..... ۸۱
- گفتار سوم: شمول عفو..... ۸۵
- بند اول: عفو عمومی..... ۸۶
- بند دوم: عفو خصوصی..... ۸۷
- گفتار چهارم: نسخ مجازات قانونی..... ۸۸
- گفتار پنجم: شمول مرور زمان در موارد پیش‌بینی شده در قانون..... ۹۰
- بند اول: انواع مرور زمان..... ۹۰
- بند دوم: مبدأ مرور زمان..... ۹۵
- بند سوم: انقطاع مرور زمان..... ۱۰۲
- بند چهارم: تعلیق مرور زمان..... ۱۰۵
- بند پنجم: سایر مقررات مربوط به مرور زمان..... ۱۰۸
- بند ششم: آثار مرور زمان..... ۱۰۹
- گفتار ششم: توبه متهم در موارد پیش‌بینی شده در قانون..... ۱۱۰
- گفتار هفتم: اعتبار امر مختوم (اعتبار امر قضاوت شده، اعتبار امر محکوم بها)..... ۱۱۳

فصل سوم: تحقیقات مقدماتی

- مبحث اول: جهات قانونی شروع به تحقیقات..... ۱۲۱

- گفتار اول: مقامات انجام‌دهنده تحقیقات ۱۲۴
- گفتار دوم: موارد ممنوع بودن تعقیب و تحقیق ۱۳۲
- گفتار سوم: آثار ارجاع پرونده به مقام تحقیق ۱۳۲
- گفتار چهارم: کشف جرم جدید ضمن تحقیق ۱۳۳
- مبحث دوم: ویژگی‌های تحقیقات مقدماتی ۱۳۵
- گفتار اول: محرمانه و سری بودن ۱۳۵
- گفتار دوم: غیرترافی بودن ۱۳۷
- گفتار سوم: کتبی بودن ۱۳۸
- گفتار چهارم: غیرعلنی بودن ۱۳۹
- گفتار پنجم: سایر ویژگی‌های تحقیقات مقدماتی ۱۴۰
- مبحث سوم: اقدامات تحقیقی ۱۴۰
- گفتار اول: حقوق شاکی در مرحله تحقیقات ۱۴۲
- بند اول: تحقیق از شاکی ۱۴۲
- بند دوم: حقوق شاکی محجور ۱۴۳
- بند سوم: تقاضای تأمین خواسته ۱۴۴
- الف) توقیف اموال متهم بابت تأمین خواسته ۱۴۵
- ب) اجرای قرار تأمین خواسته ۱۴۵
- ج) رفع ابهام و اجمال از قرار تأمین خواسته ۱۴۶
- د) اعتراض نسبت به قرار تأمین خواسته ۱۴۷
- ه) رفع اثر از قرار تأمین خواسته ۱۴۹
- گفتار دوم: حقوق متهم در مرحله تحقیقات ۱۵۰
- بند اول: تحقیق از متهم ۱۵۰
- الف) احضار متهم ۱۵۰
۱. احضار با تعیین وقت ۱۵۳

۲. احضار با دادن مهلت با تعیین ضرب‌الاجل..... ۱۵۳
۳. احضار از طریق انتشار آگهی..... ۱۵۳
۴. احضار شخص حقوقی..... ۱۵۴
- (ب) جلب متهم..... ۱۵۵
۱. جلب سیار..... ۱۵۶
۲. موارد جلب بدون احضار..... ۱۵۷
- (ج) بازجویی از متهم..... ۱۵۹
۱. رعایت مقررات مربوط به حقوق شهروندی..... ۱۶۱
۲. حق برخورداری از وکیل..... ۱۶۲
۳. تفهیم اتهام..... ۱۶۲
۴. تشکیل پرونده شخصیت..... ۱۶۴
۵. مساعد آخرین دفاع..... ۱۶۶
- (د) انتشار تصویر چهره متهم..... ۱۶۷
- (ه) دستور منع خروج از کشور..... ۱۶۹
- بند دوم: ایجاد صلح و سازش و اعطای مهلت به متهم و ارجاع به میانجیگری..... ۱۷۰
- (الف) اعطای مهلت برای اخذ رضایت از شاکی یا جبران خسارت ناشی از جرم..... ۱۷۱
- (ب) ارجاع به شورای حل و اختلاف یا شخص یا موسسه‌ای برای میانجیگری..... ۱۷۲
- (ج) اقدامات و نتایج بعد از، اعطای مهلت و ارجاع به میانجیگری..... ۱۷۳
- گفتار سوم: حقوق مشترک شاکی و متهم..... ۱۷۴
- بند اول: حق دسترسی به پرونده تحقیقات..... ۱۷۴
- (الف) قرارهای صادره نسبت به دسترسی اوراق پرونده..... ۱۷۵

- ب) اسناد و مدارکی که ارائه آن‌ها ممنوع است..... ۱۷۷
- بند دوم: حق برخورداری از وکیل مدافع..... ۱۷۸
- گفتار چهارم: تحقیق از شاهد و مطلع، معاینه محل و تحقیقات محلی..... ۱۸۱
- گفتار پنجم: تفتیش و بازرسی منازل، اماکن و اشیاء..... ۱۸۶
- بند اول: کنترل ارتباطات مخابراتی..... ۱۸۹
- بند دوم: کنترل حساب‌های بانکی..... ۱۹۰
- بند سوم: امتناع متصرف منزل و مکان و اشیاء از بازرسی..... ۱۹۱
- گفتار ششم: جلب نظر کارشناسی..... ۱۹۲
- گفتار هفتم: بابت قضائی..... ۱۹۴
- منابع..... ۱۹۹

مقدمه

درس آئین دادرسی کیفری "از مهمترین دروس علم حقوق کیفری است. سن اخیر قانون آئین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ توسط معاونت حقوقی قوه قضائیه تدوین و در سال ۱۴۰۵ تقدیم هیات دولت گردید و با تغییراتی در هیات دولت برای مجلس شورای اسلامی ارسال و نهایتاً با جرح و تعدیل‌های فراوان توسط کمیسیون قضایی و حقوقی، در ۱۳۹۲/۱۲/۱۰، رای ۵۷۰ ماده بصورت آزمایشی تصویب و در ۱۳۹۲/۱۲/۲۶ به تایید شورای نگهبان رسید. قانونی که دارای نوآوری‌های بسیار بوده و مفاد قوانین سابق را دستخوش تغییرات فراوان نموده است، پیش از اجرایی شدن به موجب قانون آئین دادرسی جرائم نیروهای مسلح و بررسی الکترونیکی مصوب ۱۳۹۳/۷/۸ الحاقی به عنوان بخش‌های هشتم، نهم، دهم، یازدهم و دوازدهم قانون آئین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲/۱۲/۴ در ماده ۶۹۹ مقرر گردید تا زمان لازم‌الاجرا شدن قانون در تاریخ ۱۳۹۴/۳/۱ مجدداً در آخرین روزهای فرا رسیدن زمان لازم‌الاجرا شدن قانون در تاریخ ۱۳۹۴/۳/۱ مجدداً قریب به ۴۰ ماده از قانون به موجب مصوبه کمیسیون قضایی حقوقی مجلس دچار اصلاحات گردید. نهایتاً در اجرای اصل ۱۲۳ قانون اساسی، قانون دائمی سن قانون آئین دادرسی کیفری در ۱۳۹۷/۳/۹ به تصویب مجلس شورای اسلامی و در ۱۳۹۷/۳/۲۳ به تایید شورای نگهبان رسید.

اهمیت درس آئین دادرسی مؤلفین را بر آن داشته که کتابی را منطبق با قوانین آئین دادرسی کیفری جدید تدوین نمایند مجموعه‌ای که پیش‌رو دارید حاصل

تقریرات مؤلفین پس از چند سال تدریس این واحد درسی در دانشگاه‌های مختلف مبتنی بر تجارب شغلی مرتبط بوده که حتی‌الامکان سعی بر آن گردیده که ضمن استفاده از نظریات اساتید صاحب قلمی همچون دکتر آشوری، خالقی، ساوالانی، آخوندی و... موضوعات به صورت روان و نموداری ارائه گردد.

در پایان با حمد و سپاس از خداوند رحمان و تشکر از زحمات و همکاری‌های کلیه دوستانی که ما را در این مسیر همراهی نموده‌اند کمال تشکر را داریم.

گروه مؤلفین

بهار ۱۳۹۸